

**У К А З
ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ**

**Про Концепцію допризовної підготовки
і військово-патріотичного виховання молоді**

{ Із змінами, внесеними згідно з Указами Президента
N 1227/2003 ([1227/2003](#)) від 29.10.2003
N 934/2014 ([934/2014](#)) від 16.12.2014 }

1. Схвалити Концепцію допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді (додається).

2. Кабінету Міністрів України, міністерствам, іншим центральним та місцевим органам виконавчої влади забезпечити реалізацію основних положень і завдань Концепції під час визначення державних та галузевих стандартів освіти вищих навчальних закладів I і II рівнів акредитації, професійно-технічних і загальноосвітніх навчальних закладів щодо допризовної підготовки молоді, а також розроблення державних і регіональних програм патріотичного виховання населення.

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ, 25 жовтня 2002 року

N 948/2002

СХВАЛЕНО

Указом Президента України
від 25 жовтня 2002 року N 948/2002

**КОНЦЕПЦІЯ
допризовної підготовки і військово-патріотичного
виховання молоді**

1. Загальні положення

Метою Концепції допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді (далі - Концепція) є:

визначення основних напрямів удосконалення допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді;

забезпечення єдності навчання, виховання, розвитку і психологічної підготовки молоді до захисту Вітчизни;

вироблення єдиних поглядів на проблему виховання патріота і громадянина;

визначення ролі державних органів в організації та проведенні допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді;

удосконалення педагогічних форм і методів навчання молоді основ військової справи;

формування у молоді високої патріотичної свідомості, національної гідності, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку щодо захисту національних інтересів України;

узгодження дій міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо цілеспрямованої підготовки молоді до захисту Вітчизни;

створення системи шефських зв'язків військових частин і вищих військових навчальних закладів з навчальними закладами, в яких проводиться допризовна підготовка, взаємодії з ветеранськими та іншими громадськими організаціями патріотичного спрямування.

Допризовна підготовка і військово-патріотичне виховання молоді мають здійснюватися відповідно до вимог Конституції ([254к/96-ВР](#)) та законів України, актів Президента України та Кабінету Міністрів України і за такими принципами:

державна спрямованість;

науковість;

пріоритет гуманістичних і демократичних цінностей, повага до конституційних прав і свобод людини і громадянина;

виховання молоді на патріотичних, історичних та бойових традиціях Українського народу;

взаємозалежність та узгодженість змісту, форм і методів допризовної підготовки та виховної роботи.

2. Основи організації допризовної підготовки молоді

Головними завданнями допризовної підготовки є:

ознайомлення молоді з основними положеннями Конституції України ([254к/96-ВР](#)) про захист Вітчизни, Законів України " Про оборону України" ([1932-12](#)), "Про загальний військовий обов'язок і військову службу" ([2232-12](#)), інших нормативно-правових актів з питань оборони, військового будівництва та проходження військової служби;

усвідомлення молоддю свого обов'язку в разі виникнення загрози суверенітету та територіальній цілісності України;

набуття знань про функції Збройних Сил України та інших військових формувань, їх характерні особливості;

засвоєння основ військової справи, цивільної оборони і медико-санітарної підготовки;

здійснення психологічної підготовки до військової служби.

Допризовна підготовка має здійснюватися за такими напрямками:

1) вивчення історії українського війська

Розглядаються призначення, організаційна структура, озброєння і тактика ведення бойових дій (визначні битви) війська княжих часів, козацького війська, військових формувань у боротьбі за

національну державність у 1917-1920 роках, у тому числі українських січових стрільців, армії Української Народної Республіки, Радянської Армії, Збройних Сил України та інших військових формувань. Формування у молоді ідеалу людини-патріота, захисника Вітчизни на прикладах героїчної боротьби Українського народу за незалежність;

2) ознайомлення із законодавством з військових питань

Вивчаються положення Конституції України ([254к/96-ВР](#)), Законів України "Про оборону України" ([1932-12](#)), "Про Збройні Сили України" ([1934-12](#)), "Про Державну прикордонну службу України" ([661-15](#)), "Про Цивільну оборону України" ([2974-12](#)), "Про загальний військовий обов'язок і військову службу" ([2232-12](#)), "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" ([2011-12](#)), Военної доктрини України ([3529-12](#)), статuti Збройних Сил України, положення про проходження військової служби, особливо в частині, що стосується прав, обов'язків і відповідальності громадян за порушення законодавства про загальний військовий обов'язок і військову службу. Формуються правильні уявлення про походження Військової присяги і бойового прапора, військових відзнак і символіки України, про зміст, значення та порядок складання Військової присяги. Розкриваються відмінності між військовою та альтернативною (невійськовою) службою;
(Підрозділ 2 розділу 2 із змінами, внесеними згідно з Указом Президента N 1227/2003 ([1227/2003](#)) від 29.10.2003)

3) ознайомлення із структурою і завданнями Збройних Сил України та інших військових формувань

Набуваються знання про призначення, структуру і завдання Збройних Сил України та інших військових формувань, видів Збройних Сил України, напрями їх реформування та розвитку, основні види озброєння і військової техніки, професії, які використовуються у військах. Вивчаються існуючі в Україні системи військової підготовки та організації внутрішньої і вартової служби, повсякденної життєдіяльності військ. Проводиться ознайомлення з основними нормами речового, продовольчого і грошового забезпечення військовослужбовців;

4) вивчення основ Цивільної оборони України

З урахуванням знань та вміння, набутих під час засвоєння програми "Безпека життєдіяльності людини":

вивчаються основи Цивільної оборони України, зокрема способи і засоби захисту населення від наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха і сучасних засобів ураження, вражальної дії основних небезпечних хімічних речовин, які використовуються у промисловості та сільському господарстві, порядок оповіщення населення про заходи цивільної оборони, основи рятувальних та інших невідкладних робіт під час ліквідації наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха;

організується навчання щодо здійснення на практиці заходів із захисту населення під час надзвичайних ситуацій техногенного, природного і воєнного характеру, роботи з приладами радіаційної і хімічної розвідки та дозиметричного контролю, дій у складі поста радіаційного і хімічного спостереження;

проводиться ознайомлення з основами здійснення заходів щодо евакуації населення, організації захисту тварин і рослин, проведення дезактиваційних, дегазаційних, дезінфекційних робіт,

часткової та повної санітарної обробки людей, з уражальними факторами в разі застосування зброї масового ураження;

5) набуття практичних навичок з основ військової справи, у тому числі з вогневої, тактичної, прикладної фізичної та медико-санітарної підготовки

Під час занять з вогневої підготовки вивчаються правила безпеки під час поводження із зброєю, призначення, бойові властивості і принцип роботи сучасної стрілецької зброї, ручних осколкових гранат. Для виконання вправ з практичних стрільб з малокаліберної (пневматичної) гвинтівки і автомата використовуються тири та стрільбища навчальних закладів, базових навчальних закладів і центрів допризовної підготовки у районах (містах), навчальних закладів Товариства сприяння обороні України, військових частин і вищих військових навчальних закладів Збройних Сил України та інших військових формувань, а в разі розташування навчальних закладів на великій відстані від військових частин - органів внутрішніх справ.

Тактична підготовка має надати молоді знання про характеристику загальновійськового бою, види вогню і маневру, організацію механізованого відділення у військах, основи топографії, навчити застосовувати способи пересування на полі бою, обирати та обладнувати вогневу позицію, вести спостереження в заданому секторі, визначати розташування цілей відносно орієнтирів, застосовувати ручні гранати.

Прикладна фізична підготовка спрямовується на розвиток сили, витривалості, швидкості, спритності, сміливості, координації рухів. Молодь залучається до регулярних занять фізичною культурою і спортом, у тому числі прикладними видами спорту, набуває навичок подолання перешкод, здійснення марш-кидків, метання гранат, бігу на лижах, гімнастики, рукопашного бою тощо.

Під час занять з медико-санітарної підготовки вивчаються способи визначення причин припинення серцевої діяльності і дихання, набуваються навички правильного користування шприц-тюбиком, накладання стерильної пов'язки на голову, передпліччя, ліктьовий і плечовий суглоби, шини з підручного матеріалу при переломах кісток, проведення штучної вентиляції легенів і непрямого масажу серця;

6) психологічна підготовка

Ця підготовка спрямовується на формування у молоді людини психологічної готовності до діяльності у складі військового колективу в умовах проходження військової служби, а також до дій в екстремальних ситуаціях.

Допризовна підготовка включається як складова до визначеної державою системи освіти вищих навчальних закладів I і II рівнів акредитації, професійно-технічних і загальноосвітніх навчальних закладів та проводиться за програмами, затвердженими відповідно до законодавства і погодженими з Міністерством оборони України.

Допризовна підготовка є обов'язковим навчальним предметом і включається до інваріантної частини навчального плану. Допризовна підготовка проводиться протягом усього навчального року. Наприкінці навчання організуються 3-5-денні навчально-польові заняття на базі військових частин, військових комісаріатів, центрів допризовної підготовки, базових навчальних закладів або безпосередньо в навчальних закладах.

Курс допризовної підготовки доцільно визначити з урахуванням досвіду її проведення загальним обсягом не менш як 140 навчальних годин у навчальних закладах усіх категорій, з них 18-30 годин - на проведення навчально-польових занять. При цьому необхідно враховувати запланований поетапний перехід Збройних Сил України на комплектування військовослужбовцями, які проходять військову службу за контрактом, що супроводжуватиметься поступовим скороченням чисельності особового складу, строку проходження строкової військової служби з 18 до 12 місяців і строків підготовки молодших спеціалістів у навчальних військових частинах, збільшення кількості випускників навчальних закладів, які після досягнення 25-річного віку без проходження строкової військової служби беруться на військовий облік військовозобов'язаних і призначаються для комплектування військових частин на воєнний час, маючи лише допризовну підготовку.

Навчально-польові заняття проводяться у формі комплексних занять з метою оцінювання, закріплення та вдосконалення вміння і навичок, набутих учнями (студентами) впродовж навчального року, і передбачають виконання нормативів з основ цивільної оборони та військової справи з використанням зброї, в тому числі стрільбу з автомата (малокаліберної гвинтівки) бойовими патронами, приладів, спорядження, засобів інженерного озброєння та індивідуального захисту, спортивного обладнання тощо. Заходи, спрямовані на формування психологічної готовності молоді до військової служби, проводяться на місцевості у вигляді гри, естафети, змагання. Стрільба з автомата (малокаліберної гвинтівки) бойовими патронами проводиться на відповідно обладнаних стрільбищах і в тирах за планами військових комісаріатів на підставі наказів, погоджених з начальником гарнізону (командиром військової частини, начальником вищого військового навчального закладу), органом управління освітою і керівником навчального закладу.

Навчальний час на допризовну підготовку для загальноосвітніх навчальних закладів визначається базовими навчальними планами, для професійно-технічних навчальних закладів - типовими навчальними планами підготовки кваліфікованих робітників, а для вищих навчальних закладів I і II рівнів акредитації - освітньо-професійними програмами підготовки фахівців.

Програми допризовної підготовки мають охоплювати всі її напрями з визначенням обсягу навчальних годин за кожним розділом навчання, а також норм забезпечення навчальних закладів навчальними посібниками, озброєнням, військовим та іншим майном. Крім того, у програмах зазначаються перелік обов'язкових елементів навчально-матеріальної бази, основні нормативи з основ військової справи та умови їх виконання, критерії оцінки знань і навичок з допризовної підготовки.

Для поглибленого вивчення курсу допризовної підготовки використовуються навчальні години, передбачені варіативною частиною навчального плану, організовується гурткова робота, а також надається можливість навчання у спеціалізованих класах, військових ліцеях, ліцеях з посиленою військово-фізичною підготовкою, центрах допризовної підготовки та навчальних закладах Товариства сприяння обороні України.

Передбачається можливість залучення до допризовної підготовки дівчат за власним бажанням у разі згоди їх батьків, опікунів або піклувальників.

Допризовна підготовка молоді, яка не навчається, організовується за рішенням місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування на базі міських (районних)

військових комісаріатів, центрів допризовної підготовки, базових навчальних закладів, оборонно-спортивних оздоровчих таборів або військових частин залежно від наявних умов.

З метою розвитку заінтересованості учнів (студентів) у вивченні основ військової справи, підвищення рівня їх фізичної та психологічної підготовки проводяться всеукраїнські і регіональні спартакіади, змагання з військово-прикладних видів спорту, ігри оборонно-масової і військово-патріотичної спрямованості.

Для вдосконалення допризовної підготовки, впровадження її нових форм в умовах переходу Збройних Сил України на комплектування військовослужбовцями, які проходять військову службу за контрактом, здійснюється науково-дослідницька робота, поглиблена співпраця навчальних закладів освіти з науковими установами.

3. Основи організації військово-патріотичного виховання молоді

Завданнями військово-патріотичного виховання молоді є:

формування почуття патріотизму, любові до свого народу, його історії, культурних та історичних цінностей;

виховання громадянських почуттів і свідомості, поваги до Конституції ([254к/96-ВР](#)) і законів України, соціальної активності та відповідальності за доручені державні та громадські справи;

формування здібностей до аналізу зовнішньої та внутрішньополітичної обстановки, вміння на цій основі самостійно адекватно оцінювати події, що відбуваються у державі і світі, свою роль та місце в цих подіях, а також у підтриманні належної обороноздатності країни;

створення нормативно-правової бази та комплексу заходів щодо виховання патріотичних почуттів і свідомості громадян України;

формування прагнення до оволодіння військовими знаннями, відповідного рівня фізичної підготовки та витривалості;

підвищення престижу військової служби, військова професійна орієнтація молоді, формування і розвиток мотивації, спрямованої на підготовку до захисту Української держави і служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, здійснення конкурсного відбору кандидатів для вступу у вищі військові навчальні заклади і проходження військової служби за контрактом;

створення системи військово-патріотичного виховання.

Військово-патріотичне виховання молоді здійснюється за такими напрямками:

державний - базується на забезпеченні державою системи військово-патріотичного виховання;

соціальний - ґрунтується на вивченні норм моралі, їх дотриманні, орієнтований на усвідомлення пріоритету загальнолюдських цінностей та інтересів, виховання шанобливого ставлення до культури, історії, мови, звичаїв і традицій Українського народу;

військовий - передбачає вивчення військової історії України, переможних битв українського війська, основних зразків техніки і озброєння Збройних Сил України, набуття початкових навичок користування ними, підвищення фізичної загартованості в інтересах підготовки до захисту Вітчизни;

психолого-педагогічний - ґрунтується на вивченні психологічних особливостей молоді, їх урахуванні у процесі підготовки юнаків до військової служби, проведенні методичної роботи з узагальнення та поширення передового досвіду військово-патріотичного виховання, вдосконаленні форм і напрямів цієї діяльності;

правовий - передбачає формування глибоких правових знань, прищеплення високої правової культури.

Методами військово-патріотичного виховання молоді є:

переконання - формування впевненості в суспільній корисності діяльності з підготовки до захисту Вітчизни;

стимулювання - реалізується в різноманітних формах заохочення та змагання;

особистий приклад - діяльність вихователя, який має бути взірцем для молоді, забезпечити педагогічну вимогу, вміє надати доручення і перевірити його виконання;

самопідготовка - процес активного формування і самовдосконалення молоді людини, виховання почуття патріотизму, яке реалізується шляхом самозобов'язання, самостійного навчання та самоконтролю.

Військово-патріотичне виховання здійснюється у формі лекцій, бесід, розповідей, екскурсій до музеїв військових частин, установ, підприємств, вищих навчальних закладів, зустрічей із ветеранами війни, праці та військової служби, походів по місцях бойової слави, пошукової роботи, участі у роботі клубів та гуртків військово-патріотичного спрямування.

Однією з основних форм військово-патріотичного виховання є військово-шефська робота, яка полягає в установленні та підтриманні зв'язків військових частин, вищих військових навчальних закладів з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, трудовими колективами, цивільними навчальними закладами, громадськими організаціями з метою проведення спільних заходів з військово-патріотичного виховання молоді, виховання у неї громадянських почуттів та якостей.

Для організації військово-шефської роботи, військової професійної орієнтації і патріотичного виховання молоді на основі пропозицій військових комісаріатів, погоджених з органами управління освітою, наказами командувачів військ оперативних командувань (начальників гарнізонів) військові частини та військові навчальні заклади незалежно від їх підпорядкування закріплюються за цивільними навчальними закладами з урахуванням можливості подальшого комплектування випускниками цих навчальних закладів шефських військових частин під час призову на строкову військову службу та військову службу за контрактом.

Формами військово-шефської роботи є:

організація днів відвідування військових частин з нагоди державних та військових професійних свят, днів частин, днів

складання Військової присяги;

запрошення представників підшефних колективів як спостерігачів під час проведення тактичних навчань, організація тематичних вечорів, зустрічей з особовим складом військових частин, сім'ями військовослужбовців;

залучення молоді до участі в упорядкуванні меморіальних комплексів, пам'ятників, братських могил, інших поховань захисників Вітчизни;

надання допомоги місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування у створенні навчально-матеріальної бази навчальних закладів, необхідної для проведення допризовної підготовки;

організація змагань з військово-прикладних видів спорту;

проведення стрільб з автомата (малокаліберної гвинтівки) бойовими патронами.

Організація взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, керівників навчальних закладів, підприємств, установ з органами військового управління, з'єднаннями, військовими частинами, військовими навчальними закладами, організаціями та установами з питань військово-патріотичного виховання здійснюється на підставі договорів про співробітництво, які укладаються, як правило, на рік і передбачають правові засади спільної роботи та порядок взаємодії сторін, їх взаємні зобов'язання. Як додаток до договору може бути розроблений план спільної роботи на рік, що затверджується посадовими особами, які підписують договір.

Спільні заходи плануються з урахуванням інтересів сторін та визначенням розподілу їхніх повноважень і відповідальності.

Загальне керівництво військово-шефською роботою здійснюється органами виховної роботи Міністерства оборони України, військ Цивільної оборони України, Державної прикордонної служби України, Національної гвардії України, а безпосереднє – органами виховної роботи видів Збройних Сил України, управлінь оперативних командувань, відповідними органами інших військових формувань через органи виховної роботи військових частин, вищих військових навчальних закладів у взаємодії з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, а також із заінтересованими громадськими та іншими організаціями. { Абзац розділу 3 із змінами, внесеними згідно з Указами Президента N 1227/2003 ([1227/2003](#)) від 29.10.2003, N 934/2014 ([934/2014](#)) від 16.12.2014 }

4. Кадрове забезпечення і навчально-матеріальна база допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді

Проведення допризовної підготовки та організацію військово-патріотичного виховання молоді забезпечують викладачі допризовної підготовки (заступники керівників навчальних закладів з військово-патріотичного виховання або виховної роботи чи фізичної культури і спорту), які входять до штату навчального закладу. Крім цього, до проведення занять з допризовної підготовки на договірних засадах можуть залучатися представники військових частин, вищих військових навчальних закладів та військових комісаріатів.

На посади викладачів допризовної підготовки призначаються випускники вищих педагогічних навчальних закладів, які здобули освіту за спеціальністю викладача допризовної підготовки, а також офіцери запасу або у відставці, які мають вищу освіту, спроможні за віком і станом здоров'я якісно проводити заняття.

Підготовка викладачів допризовної підготовки здійснюється у військових навчальних підрозділах вищих педагогічних навчальних закладів. Добір кандидатів на навчання в них провадять військові частини з військовослужбовців, які підлягають звільненню в запас, а також військові комісаріати разом з органами управління освітою з цивільної молоді.

Викладач допризовної підготовки має знати вимоги щодо підготовки молоді до військової служби, постійно підвищувати свій професійний рівень.

Викладач допризовної підготовки (заступник керівника навчального закладу з військово-патріотичного виховання або виховної роботи чи фізичної культури і спорту):

організовує і проводить заняття з допризовної підготовки;

бере участь у створенні та вдосконаленні навчально-матеріальної бази, необхідної для проведення допризовної підготовки;

веде облік, зберігає та видає озброєння, боеприпаси і військове майно, не менш як один раз на місяць перевіряє їх наявність і технічний стан;

організовує разом з викладачем фізичної культури змагання з військово-прикладних видів спорту;

бере участь в організації та проведенні районних (міських) змагань з військово-прикладних видів спорту і цивільної оборони;

використовує військово-шефську допомогу для підвищення ефективності занять з допризовної підготовки;

веде роботу з військово-професійної орієнтації молоді, відбору і підготовки її для вступу до вищих військових навчальних закладів;

бере участь у складанні характеристик на юнаків допризовного і призовного віку, проведенні заходів, пов'язаних з припискою громадян до призовних дільниць, а також забезпечує своєчасне прибуття юнаків за викликом до військових комісаріатів;

організовує і разом з педагогічним колективом навчального закладу проводить роботу з військово-патріотичного виховання молоді.

Викладач допризовної підготовки систематично підвищує свій професійний рівень під час навчально-методичних зборів, навчання на факультетах при інститутах підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів, методичних заняттях, роботи в позаштатних методичних радах при військових комісаріатах, у методичній комісії навчального закладу, а також самостійно.

Для проведення допризовної підготовки в навчальних закладах створюється навчально-матеріальна база, яка має забезпечити виконання відповідних програм. У разі відсутності в навчальному закладі окремих елементів навчально-матеріальної бази (тирів,

смути перешкод тощо) за рішенням місцевого органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування заняття проводяться на базі іншого навчального закладу. З цією метою, а також для забезпечення умов для поглибленого вивчення курсу допризовної підготовки, проведення цілеспрямованої роботи з військової професійної орієнтації в містах, районах можуть створюватися центри допризовної підготовки, базові навчальні заклади, використовуватися навчальні заклади Товариства сприяння обороні України.

Для проведення занять із допризовної підготовки і заходів щодо військово-патріотичного виховання молоді (особливо під час проведення навчально-польових занять) максимально використовується база шефських військових частин і вищих військових навчальних закладів Збройних Сил України та інших військових формувань.

Навчальні заклади забезпечуються програмами, підручниками та навчально-методичними посібниками з допризовної підготовки в установленому порядку.

Озброєння, боєприпаси і військове майно видаються Міністерством оборони України у користування навчальним закладам через органи постачання оперативних командувань і військові комісаріати відповідно до норм, установлених програмами допризовної підготовки, погодженими з цим Міністерством.

Відповідно до програм допризовної підготовки органи управління у справах цивільної оборони та органи охорони здоров'я забезпечують навчальні заклади навчальним майном згідно із заявками органів управління освітою.

Фінансове забезпечення допризовної підготовки здійснюється в межах призначень на освіту, передбачених Законом України про Державний бюджет.

Для проведення заходів із військово-патріотичного виховання використовуються заклади культури, музеї, кімнати бойової і трудової слави, військово-патріотичні клуби тощо, організуються догляд та впорядкування меморіальних комплексів, пам'ятників, братських могил та інших поховань захисників Вітчизни.

5. Організація і керівництво допризовною підготовкою і військово-патріотичним вихованням молоді

Відповідальність за організацію та проведення допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді несуть у межах повноважень міністерства та інші центральні і місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.

Міністерство освіти і науки України, інші центральні органи виконавчої влади, яким підпорядковані навчальні заклади:

здійснюють керівництво допризовною підготовкою і військово-патріотичним вихованням молоді;

розробляють і затверджують або погоджують нормативно-правові акти з питань допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді;

забезпечують навчально-методичну підготовку викладачів допризовної підготовки;

планують і разом з Міністерством оборони України організують настановні збори для осіб, які вперше призначаються

на посаду викладача допризовної підготовки;

надають допомогу органам управління освітою в організації та проведенні допризовної підготовки, створенні навчально-матеріальної бази, зберіганні озброєння, боєприпасів і військового майна;

вивчають, узагальнюють та поширюють позитивний досвід проведення допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді.

Міністерство оборони України за участю інших центральних органів виконавчої влади:

розробляє та погоджує нормативно-правові акти з питань допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді;

організовує і проводить навчально-методичні збори з посадовими особами військових комісаріатів, які відповідають за допризовну підготовку і військово-патріотичне виховання молоді;

бере участь у розробленні програм допризовної підготовки;

узагальнює і поширює позитивний досвід проведення допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді.

Інші органи управління освітою:

забезпечують виконання заходів з питань організації та проведення допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді;

організують проведення навчально-польових занять з метою закріплення знань і навичок, набутих на заняттях з допризовної підготовки;

сприяють створенню навчально-матеріальної бази і належних умов для набуття теоретичних знань та практичних навичок під час проведення класних і навчально-польових занять;

надають допомогу навчальним закладам у встановленні та розвитку шефських зв'язків з розташованими на території області, міста, району військовими частинами, вищими військовими навчальними закладами;

вивчають, узагальнюють і поширюють позитивний досвід проведення допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді.

Управління оперативних командувань:

розробляють і здійснюють заходи щодо організації шефської роботи та військово-патріотичного виховання молоді силами військових частин і вищих військових навчальних закладів, незалежно від їх підпорядкування, розташованих на території оперативного командування;

вживають заходів щодо забезпечення навчальних закладів озброєнням, боєприпасами і військовим майном відповідно до норм, визначених програмами допризовної підготовки;

надають місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування допомогу в створенні навчально-матеріальної бази навчальних закладів, необхідної для

проведення допризовної підготовки.

Разом з органами управління освітою у повсякденному керівництві допризовною підготовкою і військово-патріотичним вихованням молоді беруть участь військовий комісаріат Автономної Республіки Крим, обласні, Київський та Севастопольський міські, районні (міські) військові комісаріати.

Військові комісаріати:

проводять добір кандидатів на посади викладачів допризовної підготовки;

організують і проводять методичну підготовку викладачів допризовної підготовки; планують і організують стрільби з автомата (малокаліберної гвинтівки) бойовими патронами під час навчально-польових зборів з молоддю, яка проходить допризовну підготовку, показ їй науково-популярних, хронікально-документальних кінофільмів на військово-патріотичну тематику;

організують разом з начальниками гарнізонів, командирами військових частин і начальниками вищих військових навчальних закладів військово-шефську роботу і військово-патріотичне виховання молоді;

інформують місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування про стан допризовної підготовки.

Командири військових частин і начальники вищих військових навчальних закладів разом з військовими комісаріатами надають шефську допомогу органам управління освітою, навчальним закладам в організації допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді.

Керівники навчальних закладів несуть відповідальність за проведення та стан допризовної підготовки, військово-патріотичного виховання, створення і вдосконалення навчально-матеріальної бази, підготовку молоді до навчально-польових зборів, зберігання озброєння, боеприпасів і військового майна.

Нормативи з допризовної підготовки, критерії оцінки якості засвоєння учнями курсу допризовної підготовки та основні вимоги до навчально-матеріальної бази визначаються програмами допризовної підготовки.

Для організації роботи з питань допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді у Міністерстві оборони України, Міністерстві освіти і науки України, інших центральних органах виконавчої влади, яким підпорядковані навчальні заклади, а також в управліннях оперативних командувань, військових комісаріатах, управліннях (відділах) місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань управління освітою, у справах цивільної оборони, охорони здоров'я, сім'ї та молоді, фізичної культури і спорту визначаються структурні підрозділи або посадові особи, які відповідають за стан цієї роботи, організацію взаємодії і координації дій між центральними органами виконавчої влади, їх місцевими органами, навчальними закладами, військовими частинами та вищими військовими навчальними закладами.

Контроль за організацією, проведенням і результатами допризовної підготовки, її програмним і методичним забезпеченням здійснюється Міністерством оборони України, Міністерством освіти і

науки України, іншими центральними органами виконавчої влади, яким підпорядковані навчальні заклади, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

Перевірку якості засвоєння учнями програм допризовної підготовки, методичної підготовки викладачів, стану навчально-матеріальної бази та організації військово-патріотичного виховання молоді і надання допомоги з цих питань здійснюють також управління оперативних командувань, військові комісаріати разом з органами управління освітою, у справах цивільної оборони та охорони здоров'я.

У разі потреби при Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністраціях та органах місцевого самоврядування утворюються комітети (координаційні ради) з питань допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді, до складу яких може бути включено педагогічних працівників, працівників фізичної культури і спорту, культури і мистецтва, представників вищих військових навчальних закладів, військових частин і військових комісаріатів, Товариства сприяння обороні України, а також інших громадських організацій за їх згодою. Комітети (координаційні ради) з питань допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді планують, організують і проводять свою роботу відповідно до положень про них, які затверджуються керівниками місцевих органів виконавчої влади (органів місцевого самоврядування).

Глава Адміністрації
Президента України

В.МЕДВЕДЧУК